

28.3.2022

Maankäyttösektorin ilmastosuunnitelma on luontopoliittikkaa

Suomen luonnonsuojeluliiton viestit maankäyttösektorin ilmastosuunnitelman valmisteluun

Arvoisat ilmasto- ja energiapoliittisen ministerityöryhmän jäsenet,

Suomen luonnonsuojeluliitto on tyytyväinen, että pääministeri Sanna Marinin hallitus on laatinut Suomen ensimmäisen maankäyttösektorin ilmastosuunnitelman (MISU), jonka tavoitteena on kasvattaa hiilinieluja hiilineutraaliuden saavuttamiseksi vuonna 2035.

Liitto muistuttaa, että maankäyttösektorin ilmastosuunnitelmassa on suojeltava sekä ilmastoa että luontoa. Kansainvälinen ilmastonmuutospaneeli ja hallitustenvälinen biodiversiteettiä ja ekosysteemipalveluita koskeva tieteen ja politiikan välinen IPBES-paneeli ovat suositelleet näiden kriisien torjumista yhdessä.¹ Myöskään vesien hyvää tilaa ei tule vaarantaa valituilla toimilla.

Ehdotuksessa on monentasoisia toimia. Jos ne otettaisiin laajasti ja tehokkaasti käyttöön, on vaikutusarvioiden perusteella mahdollista saada huomattava ilmastohyöty^{2 3}. Luonnonsuojeluliiton mielestä esitetyistä toimista tulee painottaa **turvamaiden päästöjen vähentämistä, metsäkadon hillintää, lahoppuun lisäämistä talousmetsiin ja jatkuvapeitteistä kasvatusta**. Toimet hyödyttäisivät myös muita ympäristötavoitteita.

Kokonaisuudessa ei kuitenkaan hyödynnetä kuin osa maankäyttösektorin potentiaalista ja osan toimista vaikuttavuus jää kyseenalaiseksi. Toiset toimet, kuten lannoitukset, taas voivat olla haitallisia muiden ympäristötavoitteiden näkökulmasta. Toimenpidekokonaisuus ei ota kantaa tehokkaimpiin keinoihin

1 IPBES&IPCC 2021: <https://ipbes.net/events/ipbes-ipcc-co-sponsored-workshop-report-biodiversity-and-climate-change>

2 Pellervon taloustutkimus 2022: tehokkaimpien toimien (Top10) positiivinen ilmastovaikutus oli 5,2 milj. t CO₂-ekv./v vuonna 2035

3 Luken arvioimien toimien ilmastohyöty on yhteensä 9,74 Mt vuoteen 2035 mennessä. Luke, 2021: <https://jukuri.luke.fi/handle/10024/547083>

vaikuttaa hiilinieluihin eli metsien hakkuutasoihin ja suojelualueiden lisäämiseen⁴.

Luonnonsuojeluliitto esittää, että **maankäyttösektorin ilmastosuunnitelman keinoihin lisätään metsien ja soiden lisäsuojelulla sekä laaja-alaisella metsien käytön muutoksella (mukaan lukien hakkuiden vähentäminen) saavutettavat ilmastohyödyt.**

Luonnonsuojeluliitto on huolissaan, että **hallituksen Vuosaaren ilmastokokouksessa asettama tavoite vahvistaa hiilinieluja 3 Mt vuoteen 2035 mennessä ei ole riittävä hiilineutraaliuden saavuttamiseen luotettavasti tilanteessa, jossa metsiimme kohdistuu lämpöpaineita Venäjän puu- ja energiatuonnin tyrehtyessä.** Suomen hiilinielut ovat olleet viime vuosina alhaisempia, kuin mitä on tarpeen hiilineutraaliuden saavuttamiseksi, mikä aiheuttaa kumuloituvan hiilinieluvajeen. Suomen ilmastopaneeli on arvioinut, että hiilinielujen lisäystarve on keskimäärin runsaat 8 Mt vuodelle 2035.⁵

Luonnonsuojeluliiton mukaan MISU:ssa tulee priorisoida seuraavia toimia:

- maankäyttömuutosmaksu pellonraivaukseen ja rakentamiseen on kannatettava (valmisteltava ensitilassa). Tehokkainta on kieltää metsäkadon aiheuttaminen.
- jatkuvasta kasvatuksesta on tehtävä pääkäytäntö valtion suometsissä, mutta myös kivennäismailla.
- kosteaviljelyn edistäminen ja paksaturpeisten turvepeltojen ennallistaminen. Vettämistuki on mahdollinen ohjauskeino. Kosteikkoviljelyn pinta-alatavoite vuodelle 2030 tulisi nostaa 50 000 ha.
- lahoppuun lisääminen talousmetsissä (ilmastonäkökulmasta säästöpuiden määrä tulisi vähintään kaksinkertaistaa niin että hehtaarille jää vähintään 10 kuutiometriä lahoppuuta hehtaarilla. Tämä on kuitenkin vasta matalin kynnyksarvo lahoppuulle ja paras tulos luonnon monimuotoisuudelle saataisiin, jos määrä olisi 20-30 kuutiota hehtaarilla⁶).
- suonpohjien kestävässä jatkokäytössä tulee priorisoida ennallistamista paksaturpeisilla kohteilla.
- kasvatusemetsien kasvattaminen tiheämpinä.
- metsätalouden tukien painotuksen muuttaminen siten, että selvästi yli puolet menee luonnonmonimuotoisuutta, vesistöjen hyvää tilaa ja ilmastoa tukeviin toimiin.
- pitkäikäisten puutuotteiden osuuden kasvattaminen.

Lisäksi tarvitaan seuraavia toimia:

- kaikkien vanhojen metsien ja luonnonmetsien suojelu priorisoiden nopealla aikataululla valtion

4 Luke on arvioinut METSO-suojelun jatkamisen ilmastovaikutuksia. Luke, 2021: <https://jukuri.luke.fi/handle/10024/547083>

5 Suomen ilmastopaneeli 1/2021: https://www.ilmastopaneeli.fi/wp-content/uploads/2021/02/ilmastopaneelin-raportti_ilmastolain-suositukset_final.pdf

6 Müller & Büttler, 2010:

https://www.researchgate.net/publication/226995213_A_review_of_habitat_thresholds_for_dead_wood_A_baseline_for_management_recommendations_in_European_forests

luonnonmetsien ja vanhojen metsien suojelua. Lisäksi kaikkien maakuntien metsien suojelua tulee kasvattaa EU:n biodiversiteettistrategian velvoitteiden mukaisesti 30 prosenttiin, mikä vaatii Suomen luontopaneelin arvion mukaan noin 760 miljoonan euron vuosittaisen rahoituksen vuoteen 2030 asti. (Tämä arvio ei sisällä ympäristöhallinnon resurssien lisätarvetta samoille vuosille)^{7 8}

- hakkuutason alentaminen valtion metsissä ja Metsähallituksen tuloutustavoitteen pienentäminen. Nykyhakkuut ovat kestäättömät ilmaston ja luonnon kannalta.
- lisäojitusten kieltäminen (erityisesti turvemailla myös kunnostusojitukset lopetettava).
- metsien kiertoajan pidentäminen esim. määräaikaisen METSO-rahoituksen avulla. Tämä on Pellervon taloustutkimuksen kustannusvaikutusarviossa listattu Top 10 -toimenpiteeksi.
- sopeutumisen edistäminen sekapuustoa suosimalla.
- hakkuutähteiden jättäminen metsään.
- soidensuojelun täydennysohjelman toteutus.

Varauksia:

- Jalostustaimet, lannoitus ja metsitys ovat kaikki tehometsätalouden yksinomaan puuston kasvun nopeuttamiseen tähtääviä keinoja, jotka nykyisellä metsien käsittelymallilla johtavat todennäköisesti avohakkuuseen ennen pitkään. Näin ollen ilmastohyöty on rajallinen. Keinolannoitteiden käytöstä tulee pidättäytyä metsämaalla.
- Hiilimarkkinoissa ja kompensatioissa on riski, että luodaan mekanismeja, jotka eivät vähennä päästöjä ja oikeuttavat päästövähennysten lykkäämistä. Taakanjakosektori ja maankäyttösektori on pidettävä selvästi erillään toisistaan. Fossiilisten polttoaineiden päästövähennyksiä ei voi korvata hiilinieluilla, tarvitsemme sekä nielujen kasvattamista että päästövähennyksiä.⁹ IPCC on painottanut, että maankäyttösektorilla tehtävät toimet ovat tehokkaita vain jos varmistamme riittävät päästövähennykset fossiilisten polttoaineiden käyttöä vähentämällä. Ilmastotoimien nieluhyötyä tarvitaan ensisijaisesti valtion ilmastotavoitteiden saavuttamiseen.
- Nykyinen tukirakenne (verot, tuet) tulee perata niin, että se on yhdenmukainen ilmastotoimien kanssa.

⁷ Suomen luontopaneelin mukaan Etelä-Suomessa suojelun piiriin tarvitaan satoja tuhansia hehtaareja uusia metsäalueita, jotta luonnon monimuotoisuuden hupeneminen voidaan pysäyttää. Suomen luontopaneeli 4/2021: <https://luontopaneeli.fi/wp-content/uploads/2021/11/suomen-luontopaneelin-julkaisuja-4-2021-metsaluonnon-turvaava-suojelun-kohdentaminen.pdf>

⁸ Luken vaikutustenarvion mukaan suojelualueiden vuosittainen lisäys 3 000 ha, 6 000 ha tai 10 000 ha (vuosien 2021–2035 ajan), johtaisi puuston osalta 0,08, 0,17 tai 0,28 Mt CO₂ lisänieluun. METSO-ohjelman totutus nostaisi Etelä-Suomen metsien suojeluasteen 4 prosenttiin.

https://jukuri.luke.fi/bitstream/handle/10024/547083/luke-luobio_7_2021_korjattu_3_painos.pdf?sequence=7&isAllowed=y

⁹ Luonnonsuojeluliiton linjaus päästökompensatioista ja hiilimarkkinoista, 2020:

https://www.sll.fi/app/uploads/2020/05/SLL_n-linjaus-p%C3%A4%C3%A4st%C3%B6kompensatioista_hallituksen-hyv%C3%A4ksym%C3%A4-25042020_verkko.pdf

Suomen luonnonsuojeluliitto – Finnish Association for Nature Conservation

Itälahdenkatu 22 b A, FI-00210 Helsinki, Finland | tel. +358 9 228 081

www.sll.fi | toimisto@sll.fi

Marinin hallitus on sitoutunut tekemään tiedepohjaista politiikkaa ja varmistamaan, että luontokato pysäytetään. Näistä sitoumuksista on pidettävä kiinni maankäyttösektorin ilmastosuunnitelman viimeistelyssä.

Luonnonsuojeluliitto on tyytyväinen, että nyt eduskunnan käsittelyssä oleva ilmastolaki sisältää vaatimuksen arvioida ilmastotoimien vaikutuksia luonnon monimuotoisuuteen ilmastopoliittisten suunnitelmien yhteydessä. Tämän veloitteen toimeenpanemiseksi etupainotteisesti **esitämme kirjallista julkista lausuntoa MISU:n luontovaikutuksista Suomen luontopaneelilta ja olennaisilta tutkimuslaitoksilta sekä toimenpiteiden priorisointia arvion pohjalta.**

Luonnonsuojeluliitto vaatii Marinin hallitusta varmistamaan, että nettonielu kasvaa niin että hiilineutraalius saavutetaan suurella varmuudella (nielujen on oltava selvästi suuremmat kuin päästöt epävarmuuksien vähentämiseksi) ja nielujen on jatkettava kasvuaan myös vuoden 2035 jälkeen. **Ilmastohyötyjen arvioimiseksi on syytä pyytää julkiset lausunnot Suomen ilmastopaneelilta, Suomen ympäristökeskukselta, Luonnonvarakeskukselta ja muilta olennaisilta tutkimuslaitoksilta.**

Kunnioittaen,

SUOMEN LUONNONSUOJELULIITTO RY

Harri Hölttä	Tapani Veistola
puheenjohtaja	toiminnanjohtaja

Lisätietoja

suojeluasiantuntija Hanna Aho, puh. 040 628 9495, hanna.aho@sll.fi